

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1

Тема 1. Концепція організаційної поведінки

ПЛАН

1. Сутність та особливості організаційної поведінки
2. Концептуальні основи організаційної поведінки
3. Організаційна поведінка як галузь соціальних наук.
4. Складові частини прикладної поведінки науки.
5. Сутність поняття “поведінка”
6. Предмет організаційної поведінки.
7. Об’єкти аналізу “організаційної поведінки”.

Основні поняття теми: організаційна поведінка, ефективність, критерії ОП, організаційна ефективність, індивідуальна ефективність, групова ефективність, методи досліджень.

Запитання для самоконтролю

1. Визначте предмет та об’єкт дослідження управління поведінкою організації.
2. Розкрийте сутність поняття «організаційна поведінка».
3. Охарактеризуйте об’єктивні закони організаційної поведінки.
4. Розкрийте зв’язок управління поведінкою організації з іншими науками.
5. Окресліть основні особливості використання організуючих сил організаційної поведінки.
6. Назвіть базові елементи організаційної поведінки.
7. Охарактеризуйте типи основних відносин керівників до своїх підлеглих.
8. Розкрийте історичну еволюцію розвитку значення організаційної поведінки.
9. У чому полягають особливості моделей організаційної поведінки?

Семінарське заняття 2

Тема 2. Людина в системі організаційної поведінки

План

1. Індивідуальні системи в організації.
2. Особистість та детермінанти її поведінки.
3. Сучасні теорії розвитку особистості.
4. Закони, що впливають на поведінку людини в процесі спільної діяльності.

Основні поняття теми: поведінка, модель, зворотній зв'язок, проблема, реальність.

Запитання для самоконтролю

1. Які індивідуально-психологічні чинники визначають поведінку людини в організації?
2. Що таке цінності? Як система цінностей впливає на поведінку людини?
3. Як ставлення працівників до організації обумовлює їх поведінку?
4. Назвіть основні підструктури особистості.
5. Дайте визначення темпераменту та характеру людини. Охарактеризуйте взаємозв'язок між ними та їх вплив на поведінку.
6. Що таке інтерналізм та екстерналізм? Яким чином ці риси особистості впливають на організаційну поведінку?
7. Які теорії особистості вам відомі? Як вони пояснюють поведінку людини?
8. Назвіть основні закони поведінки людей та сформулюйте їх сутність.
9. Які типи настанов працівників ви знаєте? Охарактеризуйте вплив настанов на поведінку в організації.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Управління поведінкою індивіда

План

1. Соціальні ролі в організації та особистісний потенціал працівника.
2. «Я»-концепція та її вплив на поведінку людини в організації. Захисна поведінка.
3. Комбіновані типи особистості та особливості управління ними.
4. Використання трансактного аналізу в управлінні індивідами.
5. Маніпулятивна поведінка та заходи з її обмеження.
6. Психологічні методи впливу на працівників.

Основні поняття теми: Маніпулятивна поведінка, захисна поведінка, Комбіновані тип, «я»-концепції.

Запитання для самоконтроля

1. З'ясувати специфіку управління поведінкою окремої людини в організації.
2. Розглянути сутність «я»-концепції та визначити її вплив на поведінку людини.
3. Ознайомитися з методами визначення типу особистості і моделювання програм індивідуальної поведінки.
4. Визначити можливості використання соціально-психологічних знань (трансактного аналізу, маніпуляцій, психологічних методів впливу) у процесі управління поведінкою людини в організації.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Мотивація та винагорода

План

1. Концепції мотивації особистості.
2. Настанови щодо мотивації працівників в організації.
3. Модель мотивації.
4. Теорія біхевіоризму.
5. Змістовні теорії мотивації поведінки індивіда.
6. Процесні теорії мотивації поведінки індивіда.
7. Форми винагородження за виконання робіт в організації.
8. Засоби заохочення працівників.

Основні поняття теми: Біхевіоризм, Закон асоціативного зрушення, вербальний біхевіоризм, есенціалізм.

Запитання для самоконтроля

1. З'ясувати основний зміст мотивації особистості.
2. Розглянути основні теорії мотивації поведінки людини в організаційній системі.
3. Ув'язати сучасні методи винагородження в організації з існуючими теоріями мотивації.
4. Показати вплив заохочень та покарань на функціональну поведінку працівника.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Формування групової поведінки

План

1. Поняття групи і їх види.
2. Причини створення формальних і неформальних груп.
3. Стадії розвитку груп
4. Характеристики груп.
5. Переваги та недоліки групової роботи.
6. Група і команда: схожість і відмінність. Нові типи команд.
7. Умови і фактори ефективності групової роботи.
8. Управління конфліктами в групах.

Основні поняття теми: адаптація, ідентифікація, інтеграція, розпад.

Запитання для самоконтроля

1. Чому виникає необхідність в створенні груп?
2. Якими ознаками володіє формальна група?
3. Охарактеризуйте види груп.
4. Хто і навіщо створює неформальні групи?
5. Як менеджер може визначити неформального лідера групи? Чому це необхідно робити?
6. Як визначити ступінь розвитку групи?
7. Як проявляються міжособистісні відносини в групі?
8. Охарактеризуйте статус особистості в групі, в організації, ніж він визначається?
9. Хто і як формує групові норми поведінки? Наведіть приклад групових норм у вашій організації.
10. Які ролі членів групи відносяться до блокуючим?
11. Які зміни в поведінці індивіда можуть статися під впливом групи?

Семінарське заняття 6

Тема 6. Управління командою і моделі ефективної командної роботи

План

1. Поняття групи та переформування її в команду.
2. Типи корпоративних команд.
3. Покращання продуктивності (ефективності) команди.
4. Моделі та стадії розвитку команди.
5. Керівництво при командних змінах. Пастки Біона.
6. Вплив індивідуумів на динаміку команди.

Основні поняття теми: функціональна команда, мультидисциплінарна команда, самокерована команда, особлива команда.

Запитання для самоконтроля

1. Визначення цілей формування команди.
2. Прийняття рішення про лідерство в команді.
3. Підбір членів команди.
4. Налагодження комунікативних зв'язків між членами команди.
5. Розподіл функціональних обов'язків між членами команди.
6. Розвиток командної взаємодії.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Керівництво і лідерство

План

1. Ефективність командної праці
2. Сутність лідерства в організації
3. Розвиток лідерського потенціалу
4. Особисті якості лідера та стилі лідерства
5. Роль лідера в управлінні організаційною культурою
6. Роль лідера в управлінні персоналом
7. Роль лідера в управлінні зовнішніми зв'язками
8. Роль лідера в управлінні змінами

Основні поняття теми: Лідерство, ментальна приналежність, гендерна приналежність, рівень професіоналізму;

Запитання для самоконтроля

1. Опишіть відмінність понять «керівник» та «лідер».
2. Визначте основні форми влади.
3. Охарактеризуйте підходи до вивчення лідерства.
4. У чому полягають основні відмінності поведінкового підходу до вивчення лідерства?
5. Опишіть стилі управління за Д. Мак Грегором, автократично-ліберальний континуум стилів керівництва за К. Левінім та стилі керівництва за Р. Лайкертом.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Управління конфліктами і стресами

План

1. Природа конфлікту.
2. Проблема конфліктності людських стосунків.
3. Типи конфліктів.
4. Сутність та зміст конфліктів.
5. Місце конфлікту в корпоративній культурі організації.
6. Специфіка конфлікту в організації.
7. Шляхи управління конфліктами та стресами в організації.
8. Менеджмент персоналу як основна складова внутрішньофірмового управління.

Основні поняття теми: управління, організаційна культура, керівництво організацією.

Запитання для самоконтроля

1. Розкрити сутність трудового колективу.
2. Охарактеризувати ознаки, які властиві трудовому колективу.
3. Охарактеризувати стадії розвитку трудового колективу
4. Розкрити сутність морально-психологічного клімату трудового колективу.
5. Визначити фактори, що впливають на , морально-психологічний клімат колективу.
6. Розкрити сутність конфлікту.
7. Дати загальну характеристику типам конфліктів.
8. Висвітлити причини конфліктів.
9. Охарактеризувати методи вирішення конфліктів.
10. Охарактеризувати наслідки конфліктів.
11. Висвітлити природу організаційних перемін.
12. Охарактеризувати способи подолання опору перемінам.
13. Складові елементи управління стресами.
14. Висвітлити способи усунення організаційних стресів.
15. Висвітлити зміст стресу та факторів, які його зумовлюють.
16. Під впливом яких почуттів формується стрес?

Семінарське заняття 9

Тема 9: Взаємодія людини і організаційного оточення

План

1. Модель взаємодії людини і організаційного оточення
2. Проблема встановлення взаємодії людини і організаційного оточення
3. Вплив організації на процес входження
4. Розвиток відчуття відповідальності перед організацією
5. Завершення процесу включення нової людини в організацію
6. Засвоєння норм і цінностей організації новим співробітником
7. Ролевий аспект взаємодії людини і організації

Основні поняття теми: управління, організаційна культура, керівництво організацією.

Запитання для самоконтроля

1. Особовий аспект взаємодії людини і організаційного оточення
2. Сприйняття людиною оточення
3. Критерій на основа поведінки
4. Характеристика індивідуальності людини
5. Взаємодія людини і групи

6. Загальне поняття групи
7. Загальна характеристика групи
8. Індивід і група
9. Адаптація людини до організаційному оточення і зміна його поведінки
10. Навчання поведінці в організації
11. Процес свідомого навчання поведінці в організації
12. Навчання поведінці і модифікація поведінки людини в організації

Семінарське заняття 10

Тема 10: Організаційна культура

План

1. Вплив організаційної культури на організаційну ефективність
2. Чинники, що впливають на особливості організаційної культури
3. Поняття і види субкультури. Сильна і слабка субкультура
4. Типологія організаційних культур, характеристика основних типів
5. Зміст і показники аналізу організаційної культури
6. Зміни в організаційній культурі
7. Фактори, які гальмують зміни в організаційній культурі

Основні поняття теми: управління, організаційна культура, керівництво організацією.

Запитання для самоконтроля

1. Поняття, структурні елементи і властивості організаційної культури
2. Основні ознаки організаційної культури
3. Функції організаційної культури
4. Класифікація організаційної культури

Семінарське заняття 11

Тема 11: Сприйняття та теорія атрибуції

План

1. Теорія атрибуції у складанні думки про людей
2. Можливі причинні атрибуції успіху і невдачі
3. Формування вражень і керування враженнями
4. Концепція гуртків якості

5. Проблеми, важливість і значення прихильності
6. Різноманітність, елементи і значення організаційних культур
7. Планування та прогнозування людських ресурсів в організації

Основні поняття теми: комунікація, діяльність організації, функції організації, комунікаційна мережа, організаційне спілкування.

Запитання для самоконтроля

1. Яке різницю «ефекту ореола» і стереотипу у сприйнятті?
2. Які стереотипи пов'язані із сприйняттям демографічних характеристик особистості? До яких наслідків це може призвести?
3. Знайдіть у ЗМІ приклад дискримінації. Проаналізуйте ситуацію і поясніть, чому це відбулося. Запропонуйте способи вирішення цієї проблеми.
4. Чому важливо розуміти процес сприйняття і впливають на нього фактори в умовах організації?
5. Чим відчуття відрізняються від сприйняття?
6. Наведіть кілька прикладів зовнішніх факторів, які впливають на вибірковість сприйняття. Поясніть, як працює принцип сталості сприйняття.
7. Що означає термін «стереотип»? Чому він розглядається як проблема процесу сприйняття?
8. Поясніть фактори, що визначають сприйняття однієї людини іншою.
9. Прокоментуйте твердження «сприйняття реальності важливіше самої реальності» в організаційному контексті.
10. Чому деякі судять про інших людей краще, ніж інші? Як наше зарозумілість відбивається на сприйнятті?
11. Деякі компанії і агентства проводять опитування громадської думки серед власних співробітників. Чому вони зацікавлені в таких опитуваннях?
12. Яка помилка сприйняття, допущена менеджером, могла б створити додаткові проблеми в оцінці роботи підлеглих? В оцінці кандидата при прийомі на роботу?
13. Поясніть фундаментальну помилку атрибуції. Наведіть приклад з особистого досвіду або іншого джерела, коли спостерігач здатний зробити таку помилку.

Семінарське заняття 12

Тема 12 : Поведінковий аспект прийняття управлінських рішень

План

1. Етапи процесу прийняття раціональних рішень
2. Підходи до оптимізації управлінських рішень
3. Адміністративна модель прийняття управлінських рішень

4. Поведінкові аспекти ухвалення рішення
5. Групове ухвалення рішень в організаціях
6. Розробка та ухвалення управлінських рішень у ситуаціях визначеності, ризику, невизначеності.
7. Ролеві позиції та здатність суб'єкта до переробки інформації в процесі розробки та прийняття рішень

Основні поняття теми: організаційна поведінка, управління персоналом, людський ресурс, розуміння, передбачення, управління.

Запитання для самоконтроля

1. Групове ухвалення рішення в організаціях.
2. Недоліки групових рішень.
3. Адміністративна модель ухвалення рішення.
4. Роль інформації в прийнятті рішень.
5. Вимоги до інформації.
6. Джерела інформації.
7. Комунікативний процес в управлінні.
8. Методи вдосконалення міжособистісних комунікацій.

Семінарське заняття 13

Тема 13: Коригування організаційної поведінки

План

1. Етика і офісна політика.
2. Вплив офісної політики на організацію.
3. Цінності і етика на роботі.
4. Створення морального кодексу.
5. Дисциплінарна політика і корекція поведінки.
6. Основні причини дисциплінарної політики.
7. Основні напрями дисциплінарної політики: неадовільна робота і неправомірні поведінка.
8. Плани розвитку персоналу.

Основні поняття теми: поведінка, модель, зворотній зв'язок, проблема, реальність.

Запитання для самоконтроля

1. З якою метою в організації створюються команди, які основні принципи їх роботи?
2. Які стадії відокремлюють в становленні групи?
3. Яким чином групи приймають рішення?
4. Які недоліки групового прийняття рішень вам відомі?
5. Чим відрізняється самокерована команда від групи?

6. Фактори, які впливають на ефективність роботи групи.
7. Назвіть основні складові групового мислення.
8. У чому полягають переваги групового рішення перед індивідуальним?
9. Як підвищити групову згуртованість?
10. Чи доцільно формувати команду з хороших друзів? Обґрунтуйте відповідь.

Семінарське заняття 14

Тема 14: Організаційний клімат. Неформальна система взаємодій

План

1. Організаційний клімат як механізм пристосування організації до незворотних змін оточуючої дійсності механізм організаційного розвитку.
2. Співвідношення та взаємовплив психологічних потреб людей на організаційний клімат.
3. Фактори визначення організаційного клімату.
4. Організаційний клімат як умова появи індивідуальності та стилю організації.
5. Характеристики неформальних систем взаємодій.
6. Структура неформальної організації.

Основні поняття теми: організаційний клімат, пристосування організації, психологічна потреба, стиль організації, неформальна організація.

Запитання для самоконтроля

1. Що розуміють під поняттям “організаційний клімат”? Назвіть основні фактори (параметри) організаційного клімату.
2. Наведіть визначення понять “інноваційний клімат”, “клімат навчання”, “когнітивний клімат”.
3. Охарактеризуйте структурні елементи й базові виміри психологічного клімату.
4. Які домінанти соціально-психологічного клімату розглядаються в системі “працівник – колектив – підприємство”?
5. Під впливом яких чинників макро- і мікросередовища відбувається формування соціально-психологічного клімату?
6. Охарактеризуйте критерії сприятливого психологічного клімату. Які характеристики керівника сприяють його становленню?
7. Розкрийте зміст поняття «командний дух».
8. Охарактеризуйте критерії несприятливого психологічного клімату. Які характеристики керівника призводять до його становлення?
9. За допомогою яких методів можна виконати діагностику

психологічного клімату?

10. Який існує зв'язок між організаційним кліматом і задоволеністю працею?

11. Як можна оптимізувати соціально-психологічний клімат у трудовому колективі?

Семінарське заняття 15

Тема 15: Етика та етикет публічного виступу перед аудиторією

План

1. Сутність і специфіка публічного виступу.
2. Історія публічної мови.
3. Родо-жанрова диференціація сучасної монологічної публічної мови.
4. Підготовка виступу.
5. Структура професійного публічного виступу.
6. Оратор та аудиторія.
7. Виголошення публічного виступу.
8. Культура сприймання публічного виступу. Види запитань.

Основні поняття теми: стратегічне планування, зовнішнє середовище організації, стратегія організаційної культури.

Запитання для самоконтроля

1. Сутність і специфіка публічної монологічної мови.
2. Основні жанри усного публічного монологічного мовлення (доповідь, лекція, промова, виступ, повідомлення).
3. Підготовка публічного виступу.
4. Структура публічної професійної промови.
5. Умови успішного виступу.
6. Засоби вираження публічного виступу.